

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра екології та охорони довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

« 06 » 09 2025р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Рівень вищої освіти

другий (магістерський) рівень

Галузь знань

Е Природничі науки, математика та статистика

Спеціальність

Е2 Екологія

Освітньо-професійна
програма

**Екологія та охорона навколишнього
середовища**

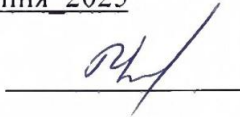
Робоча програма навчальної дисципліни «Забезпечення екологічної безпеки».
Одеса: ОНУ, 2025. 26 с.

Розробник: М.Є.Романчук, кандидат географічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони довкілля

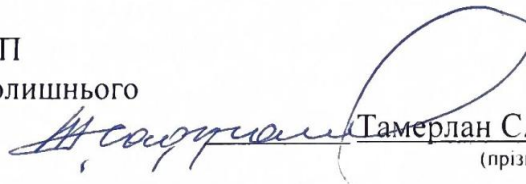
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025

Завідувач кафедри

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

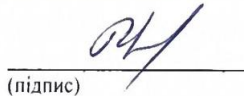
Погоджено із гарантом ОПП
«Екологія та охорона навколишнього
середовища»

Тамерлан САФРАНОВ
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФГМіЕ
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

Ангеліна ЧУГАЙ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: Всього кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 2/2 ІНДЗ/ ІНДЗ	Галузь знань Е Природничі науки, математика та статистика Спеціальність Е2 Екологія Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	6
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4
		Самостійна робота	
		60 год.	80
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є формування знань про: класифікацію об'єктів екологічної небезпеки; ідентифікацію потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки; державний нагляд та контроль у сфері екологічної безпеки; локалізацію та ліквідацію аварійних ситуацій та аварій; економічний механізм регулювання та запобігання надзвичайних ситуацій; законодавчо-нормативну базу екологічної безпеки.

Завданнями курсу є засвоєння теоретичних, нормативно-правових та методичних положень з питань екологічної безпеки; вивчення основ моніторингу та прогнозування надзвичайних ситуацій, напрямів зниження ризику їх виникнення та оцінку можливих наслідків.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

– Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

– Спеціальні (фахові) компетентності

СК04. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

СК07. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог

СК10. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину

– Додаткові спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК13. Здатність оцінювати наслідки планованої діяльності для довкілля та застосовувати основи моніторингу.

СК14. Здатність вибрати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов

СК15. Здатність оцінювати, прогнозувати непередбачувані екологічні ситуації, розробляти оптимальні шляхи їх упередження та виявляти ризики, пов'язані з виробничою діяльністю

– Очікувані програмні результати навчання (РН):

ПР03. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог

ПР09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища

ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

- *знати*: основні Закони та Постанови України з питань екологічної безпеки; положення про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного походження, методи захисту у сфері діяльності людей;
- *вміти*: виконувати ідентифікацію об'єктів екологічної небезпеки, аналізувати джерела небезпеки, визначати види небезпек, встановлювати максимально можливі рівні надзвичайних ситуацій, розробляти заходи щодо зниження можливих наслідків надзвичайних ситуацій.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретично-методологічні аспекти формування екологічної політики. Формування інституційної системи забезпечення екологічної політики. Контроль і функціонування систем екологічної безпеки

Тема 1. Державна екологічна політика. Визначення терміну екологічна політика. Особливості реалізації та розробки екологічної політики в розвинених країнах. Виконавчі та законодавчі функції органів управління природоохоронною діяльністю. Органіграма Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. Законодавче регулювання доступу громадськості до екологічної інформації та участі у процесах підготовки й прийняття екологічних рішень. Стратегічні плани дій в екологічній політиці до 2030р. Сучасний стан нормативно-законодавчої бази України в галузі природного середовища і використання природних ресурсів. Закони екології

Тема 2. Нормативна база екологічної безпеки. Основні поняття і визначення. Перелік основних нормативно-правових актів у сфері забезпечення екологічної безпеки та поводження з відходами. Поняття та види загроз в національній безпеці України в екологічній сфері.

Тема 3. Аналіз функціонування систем екологічної безпеки. Поняття системи екологічної безпеки. Завдання системи екологічної безпеки. Загальні положення концепції екологічної небезпеки. Національні інтереси України в сфері екологічної безпеки.

Тема 4. Облік та звітність в екологічній безпеці. Кадастровий облік. Фінансовий екологічний облік на підприємстві. Екологічна паспортизація. Порядок паспортизації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки.

Змістовий модуль 2. Регламентація діяльності в сфері екологічної безпеки. Державні санкції в сфері екологічної безпеки

Тема 5. Ідентифікація джерел екологічної небезпеки. Основні поняття про об'єкти екологічної небезпеки. Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Класифікація НС. Підготовка документів за результатами ідентифікації ОПН.

Тема 6. Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій і аварій. Вимоги до складання оперативної частини ліквідації аварійних ситуацій і аварій (ПЛЛА) для аварій на рівнях "А" і "Б". Основні способи локалізації хмар аварійно-хімічних небезпечних речовин (АНХР)

Тема 7. Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки. Адміністративна, кримінальна, цивільно-правова відповідальність

Тема 8. Механізм забезпечення екологічної безпеки в Україні.

Поняття про механізм забезпечення екологічної безпеки. Екологічна безпека України в умовах воєнного стану. Екологічне страхування

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	с/р		л	п/с	лаб	с/р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретично-методологічні аспекти формування екологічної політики. Формування інституційної системи забезпечення екологічної політики. Контроль і функціонування систем екологічної безпеки										
Тема 1. Державна екологічна політика[1, 2]	11	2	2	0	6	11,5	1	0,5	0	9
Тема 2. Нормативна база екологічної безпеки[1, 2]	13	2	3	0	7	11,5	1	0,5	0	9
Тема 3. Аналіз функціонування систем екологічної безпеки[1, 2]	11	2	1	0	6	11	0,5	0,5	0	9
Тема 4. Облік та звітність в екологічній безпеці[1, 2]	10	2	1	0	6	11	0,5	0,5	0	8
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7	0	25	45	3	2	0	35
Змістовий модуль 2. Регламентація діяльності в сфері екологічної безпеки. Державні санкції в сфері екологічної безпеки										
Тема 5. Ідентифікація джерел екологічної небезпеки[1, 2]	13	2	2	0	7	11,5	1	0,5	0	9
Тема 6. Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій і аварій [1, 2]	12	2	2	0	6	11	0,5	0,5	0	9
Тема 7. Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки[1, 2]	10	2	2	0	6	11,5	1	0,5	0	8
Тема 8. Механізм забезпечення екологічної безпеки в Україні[1, 2]	10	2	1	0	4	11	0,5	0,5	0	7
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7	0	23	45	3	2	0	33
ІНДЗ					12					12
Усього годин	90	16	14	0	60	90	6	4	0	80

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання тем семінарських занять, додаткового матеріалу

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Державна екологічна політика. Принципи формування та інструменти екологічної політики. Міжнародне екологічне законодавство. Приклади формування екологічної політики в розвинутих країнах. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. [1, 2]	2	1
2	Нормативна база екологічної безпеки. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» , «Про Стратегію національної безпеки України». Поняття та види загроз в національній безпеці України в екологічній сфері. [1, 2]	3	0,5
3	Аналіз функціонування систем екологічної безпеки. Поняття системи екологічної безпеки (головна мета системи екобезпеки. Напрями забезпечення національної безпеки в екологічній сфері). Поняття та основні принципи екологічної безпеки. Оцінка впливу потенційно небезпечних об'єктів на довкілля у межах окремих областей України [1, 2]	1	0,5
4	Облік та звітність в екологічній безпеці. Національний класифікатор України. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. Порядок декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Порядок обліку об'єктів підвищеної небезпеки. Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів тощо. [1, 2]	1	0,5
5	Ідентифікація джерел екологічної небезпеки. Закон України про об'єкти підвищеної небезпеки Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку. Нормативи порогових мас деяких небезпечних речовин. Оцінка інтегральної загрози екологічній безпеці регіонів України (Індивідуальний ризик смертності внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій. Оцінювання ризику матеріальних збитків від надзвичайних ситуацій. Інтегральний показник небезпеки регіонів держави) [1, 2]	2	0,5
6	Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій і аварій. Політика запобігання аваріям на об'єкті підвищеної небезпеки Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації Локалізація та ліквідація аварійних розливів нафтопродуктів[1, 2]	2	0,5
7	Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки. Механізм забезпечення екологічної безпеки в Україні. Види юридичної відповідальності (дисциплінарна, адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства) [1, 2]	3	0,5
Разом		14	4

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання тем семінарських занять, додаткового матеріалу

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Державна екологічна політика. Опрацюйте рекомендовану літературу. Визначте поняття «екологічна політика», її виміри, цілі та завдання, інструменти, засоби реалізації. Охарактеризуйте закони, правила та принципи природокористування: закони Б. Коммонера, внутрішньої динамічної рівноваги, обмеженості природних ресурсів, та ін.). На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	6	9
2	Тема 2. Нормативна база екологічної безпеки Опрацюйте рекомендовану літературу. Ознайомтесь з Моделлю ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в сфері національної безпеки. Аналіз міжнародних конвенцій, угод, протоколів, а також законів України, постанов, наказів, розпоряджень. Визначте основний перелік міжнародних нормативно-правових актів, які були ратифіковані Україною, а які ні. Руйнування держав зсередини за допомогою непрямих військових дій (нетрадиційних війн, тихих війн тощо) і застосування нових видів зброї. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	7	9
3	Тема 3. Аналіз функціонування систем екологічної безпеки Опрацюйте рекомендовану літературу. Ознайомтесь з визначенням поняття «системи екологічної безпеки України». Структура системи управління національною безпекою. Державна система забезпечення екологічної безпеки. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті.	6	9
4	Тема 4. Облік та звітність в екологічній безпеці Опрацюйте рекомендовану літературу. Ознайомтесь зі звітами по інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві; статистичними звітами про охорону атмосферного повітря; звітами про використання води; статистичними звітами про утворення та поводження з відходами На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	6	8
5	Тема 5. Ідентифікація джерел екологічної небезпеки. Опрацюйте рекомендовану літературу. Ознайомтесь з класифікацією надзвичайних ситуацій; підготовкою документів за результатами ідентифікації ОПН. Нормативи порогових мас деяких небезпечних речовин. На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	7	9
6	Тема 6. Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій і аварій Опрацюйте рекомендовану літературу.	6	9

	Ознайомтесь з Методикою прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин (НХР) під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті. Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті		
7	Тема 7. Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки. Опрацюйте рекомендовану літературу. Розгляньте права та обов'язки громадян України. Контроль (державний і громадський) та нагляд за охороною навколишнього природного середовища. Яка відповідальність настає за різні види правопорушень в екологічній сфері На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	6	8
8	Тема 8. Механізм забезпечення екологічної безпеки в Україні. Опрацюйте рекомендовану літературу. На основі лекційного матеріалу ознайомитися з заходами у механізмі правового забезпечення; з поняттями «екологічна експертиза» та «екологічне страхування» в Україні На підставі лекційного матеріалу підготуватися до усного опитування на семінарському занятті	4	7
	Виконання індивідуального завдання	12	12
Разом		60	80

*До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій і практичних занять
- написання та захист індивідуального домашнього завдання

До самостійної роботи відноситься виконання індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконується з метою більш поглибленого опанування окремими темами дисципліни. Студент захищає доповідь (5-15 хвилин); може представити її у вигляді комп'ютерної презентації. Робота надсилається на пошту marinaroman4uk@gmail.com та може бути закріплена в Moodle.

Для доповіді можна використати на вибір одну із наступних тем:

- а) Охарактеризуйте одну з наступних Міжнародних Конвенцій, які прийняті та/або ратифіковані Україною
 - Віденська конвенція про охорону озонного шару(1985-1988); (Монреальський протокол про речовини, що руйнують озонний шар (1988-1989)
 - Конвенція про охорону біологічного різноманіття (1994); Картахенський протокол про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття (2002); Нагойсько-Куала-Лумпурський додатковий протокол про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку (*протокол Україною підписаний, але не ратифікований*) (2012); Нагойський протокол регулювання доступу до генетичних ресурсів та спільного використання на справедливій та рівній основі вигод від їх застосування (*протокол Україною підписаний, але не ратифікований*) до Конвенції про біологічне різноманіття (2012)

- Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (1996); Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (2004)

- Конвенція про охорону культурної і всесвітньої природної спадщини (1988)

- Конвенція про захист Чорного моря від забруднення (Бухарестська конвенція) (-, 1994); Угода про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря та прилеглої акваторії Атлантичного океану (2004)

- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція) (1996)

- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (-, 1980); Гетеборзький Протокол про боротьбу з підкисленням, евтрофікацією та приземним озоном до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (*не підписано, не ратифіковано*); Протокол про скорочення викидів сірки або їх трансграничних потоків до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1986); Протокол про обмеження викидів оксидів азоту або їх трансграничних потоків до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1989); Протокол по важким металам до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1998, -); Протокол по стійким органічним забруднювачам (СОЗ) до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1998, -); Спільна програма спостережень та оцінки розповсюдження забруднювачів на великі відстані в Європі (ЕМЕП) Конвенції до Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (-, 1985)

- Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат (-, 2004); Протокол про стале управління лісами в рамках Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (-, 2012); Протокол про сталий розвиток сільського господарства та сільської місцевості до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (-, 2020); Протокол про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (2003,-)

- Орхуська конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (від 25 червня 1998р).

б) Вплив світових неурядових екологічних організацій та неурядових організацій України на екологічну ситуацію держав

в) Основні принципи та закони екології; їх характеристика з точки зору охорони навколишнього середовища

г) Аналіз Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та порівняння його з Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Оформлена робота має бути на сторінках формату А4, між строковий інтервал – 1,5, шрифт – 14, відступ – 1,25. Окрім викладення основного

матеріалу, який спирається на літературні джерела, студент може висловити й свою власну думку стосовно обраної теми.

Інформацію щодо літературних джерел можна взяти з переліку основної літератури даної програми та інтернет сайтів.

Для студентів заочної форми навчання домашні індивідуальні завдання надсилати на електронну пошту : marinaroman4uk@gmail.com.

«В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються)
https://www.elevify.com/uk-ua/courses/security-and-defense-uk/workplace-safety-uk/environmental-safety-course-c84e3 Курс з екологічної безпеки Курс з екологічної безпеки надає практичне навчання для розпізнавання небезпек у зварюванні, різанні, фарбуванні та складанні, застосування методів оцінки ризиків та впровадження ієрархії контролю. Отримайте знання з проектування вентиляції, управління відходами, реагування на розливи та планування надзвичайних ситуацій, а також інструменти для інспекцій, комунікації та документації для підвищення відповідності (стандартів OSHA) та зменшення екологічних і здоров'яних ризиків	Курс безкоштовний; по результатах - персональний сертифікат Рекомендований зміст Перед початком ви можете змінити розділи та навантаження. Оберіть, з якого розділу почати. Додавайте або видаляйте розділи. Збільшуйте або зменшуйте навантаження курсу. Формування елементів компетентності ЗК01, ЗК02, ЗК06; СК10, СК15 Очікувані програмні результати навчання – ПР09; ПР10; ПР13; ПР15
https://ecolog-ua.com/events/esg-z-nulya-yak-ta-dlya-chogo-biznesu-vprovadzhuvaty-pryncypy-stalogo-rozvytku-praktychnyy ESG з нуля: як та для чого бізнесу впроваджувати принципи сталого розвитку (практичний онлайн-курс) ESG-підхід стрімко перетворюється з рекомендації на реальну бізнес-необхідність незалежно від розміру компанії. Партнери й інвестори дедалі частіше оцінюють бізнес не лише за	Курс безкоштовний; по результатах - персональний сертифікат Про участь у профільному заході : ◆ п'ять практичних тематичних онлайн-модулів ◆ індивідуальний підхід: роз'яснення та відповіді на

прибутком, а й за впливом на довкілля, людей і систему управління. Це особливо актуально для фірм, що працюють у сферах із підвищеним впливом на навколишнє середовище, а також для бізнесів, які планують вихід на міжнародні ринки або залучення інвестицій. Без ESG їм дедалі складніше залишатися конкурентоспроможними, відповідати вимогам ринку й отримувати доступ до фінансування	запитання ◆ презентаційні та довідкові матеріали від спікера ◆ повний відеозапис курсу Формування елементів компетентності ЗК01, ЗК06, СК04, СК07 Очікувані програмні результати навчання – ПР03, ПР10, ПР13, ПР14
https://vseosvita.ua/course/osnovy-okhorony-pratsi-dlia-pratsivnykiv-ta-robotodavtsiv-85.html Основи охорони праці для працівників та роботодавців (Офіційний курс підвищення кваліфікації) Курс передбачає формування ключових та професійних компетентностей для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Навчальний план Модуль 1. Правові та організаційні основи охорони праці Модуль 2. Управління охороною праці, контроль за охороною праці Модуль 3. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	<i>По результатах курсу - персональний сертифікат</i> <i>1 кредит – 30 годин)</i> <i>Пройти навчання можливо за індивідуальним прискореним графіком;</i> <i>Підсумкова атестація в дистанційному режимі</i> <i>Часті формування нових навчальних груп. Групи формуються щодня</i> Формування елементів компетентності ЗК01, ЗК02, СК07, СК13, СК14, СК15 Очікувані програмні результати навчання – ПР03, ПР04; ПР09; ПР13
https://ukraine-oss.com/events/odnodennyj-praktychnyj-intensyv-ekologichna-kryminalna-bezpeka-pidpryyemstva-eco-legal-shield/ «Екологічна кримінальна безпека підприємства (Eco-Legal Shield)» (Одноденний практичний інтенсив) Модуль 1. Розуміння екологічних кримінальних ризиків Модуль 2. Гарячі точки підприємства: вода, відходи, повітря, ґрунти Модуль 3. Документи, дозволи та внутрішній контроль Модуль 4. Перевірки, інспекції та кризові сценарії Модуль 5. Організація внутрішньої системи екологічної безпеки	<i>Інтенсив поєднує лекцію, інтерактивні вправи та аналіз реальних виробничих кейсів, що дозволяє учасникам одразу отримати практичний результат і почати мінімізувати ризики на своєму підприємстві.</i> <i>Сертифікат учасника курсу, що видається Professional Association of Environmentalists of the World (PAEW)</i> Курс платний

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні «Забезпечення екологічної безпеки». Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

Критерії оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
https://www.elevify.com/uk-ua/courses/security-and-defense-uk/workplace-safety-uk/environmental-safety-course-c84e3 Курс з екологічної безпеки	10 год. (0,3 кредиту)	95-100% виконаних завдань	5 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		85-90% виконаних завдань	3 бали	
		70-75% виконаних завдань	1 бал	
https://ecolog-ua.com/events/esg-z-nulya-yak-ta-dlya-chogo-biznesu-vprovadzhuvaty-pryncypy-stalogo-rozvytku-praktychnyy ESG з нуля: як та для чого бізнесу впроваджувати принципи сталого розвитку (практичний онлайн-курс)	10 год. (0,3 кредиту)	95-100% виконаних завдань	5 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		85-90% виконаних завдань	3 бали	
		70-75% виконаних завдань	1 бал	
https://vseosvita.ua/course/osnovy-okhorony-pratsi-dlia-pratsivnykiv-ta-robotodavtsiv-85.html Основи охорони праці для працівників та роботодавців (Офіційний курс підвищення кваліфікації)	10 год. (0,3 кредиту)	95-100% виконаних завдань	5 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		85-90% виконаних завдань	3 бали	
		70-75% виконаних завдань	1 бал	

Максимальна кількість балів зарахованих результатів неформальної/інформальної освіти не повинна перевищувати 20% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Викладач здійснює експертну оцінку відповідності змісту здобутих компетентностей до навчальної програми.

За потреби викладач може проводити співбесіду зі здобувачем для підтвердження рівня засвоєних результатів.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Екологія» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекцій, пояснення, робота з навчальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання – це лекційні заняття, опитування, консультування, мультимедійні презентації.

Практичні методи – це робота за темами індивідуального домашнього завдання, його захист на семінарських заняттях, обговорення практичного застосування теоретичного матеріалу

Колективне опрацювання завдань – колективне обговорення результатів вивчення лекційного матеріалу, обговорення і дискусії щодо проблемних питань та результатів самостійної роботи.

Для розв'язання навчально-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т.п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також семінарські заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, співбесіда, презентації до занять та індивідуального домашнього завдання.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль – індивідуальне опитування, захист індивідуального домашнього завдання (ІНДЗ)..

Періодичний контроль: тестовий контроль – оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік. Якщо студент за результатами періодичного та поточного контролю отримав оцінку, вищу за 60 %, то він може не здавати залік. Залік проводиться у випадку, якщо за семестр загальна сума балів нижча за 60% або студент виявив бажання здавати залік, щоб підвищити семестрову оцінку.

Форми контролю. Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні і семінарські заняття, виконання домашнього індивідуального завдання (його захист) й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, ознайомлення з рекомендованою літературою); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень).

Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу становить 4 бали за змістовним модулем 1 (1 бал за кожну тему) і 4 - за змістовним модулем 2 (1 бал за кожну тему).

2. Форми контролю за семінарськими заняттями

Семінарські заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, закріплення і більш глибоке обговорення теоретичного матеріалу, уміння застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань, аналізувати і узагальнювати інформацію з літературних джерел. Контроль здійснюється через усне опитування та виконання розрахункових робіт.

Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 40 балів: 20 балів за змістовний модуль 1 (по 5 балів за кожну з 4 тем семінарських занять) та 20 балів за змістовний модуль 2 (по 5 балів за кожну з 4 тем семінарських занять).

3. Контроль за змістовими модулями

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає питання із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 40 балів: по 20 балів за кожен змістовний модуль. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60 % правильних відповідей.

4. Підсумковий контроль (залік)

Підсумковою формою контролю знань є залік, який проводиться після завершення вивчення дисципліни. Залік спрямований на комплексну перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, здатності їх узагальнювати, систематизувати та застосовувати у практичних ситуаціях.

Студенти, які за поточним контролем отримали 60 та більше відсотків від загальної кількості балів за дисципліну, можуть не писати залік. Ті студенти, які хочуть підвищити свою оцінку, або не набрали за поточним контролем 60%, пишуть залік.

Максимальна оцінка за підсумковим контролем (заліком) дорівнює 100%. Загальна оцінка за дисципліною розраховується, як середньоарифметичне значення, що студент отримав за поточним (семінарські заняття, змістовні модулі, індивідуальне домашнє завдання) та підсумковим контролем (заліком). При підсумкових розрахунках всі бали за лекційні та практичні модулі перераховуються у відсотки (%), тобто, 20 балів за

семінарські заняття дорівнює 100%, 20 балів за лекційним модулем дорівнює 100% тощо.

5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість)	8
Семінарські заняття	40
Виконання та захист ІНДЗ	12
Модульні контрольні роботи	40
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

Критерії оцінювання лекційного матеріалу

Бал	Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу
1 бал	Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на а запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень
0,5 балів	Ознайомився з матеріалом лекції, відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
0 балів	Студент не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.

Критерії оцінювання на семінарських заняттях

(Критерії оцінювання на семінарських заняттях наведено у відсотковому виді)

Відсоток від балу	Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях
81 – 100 %	Аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, приймає участь в обговоренні і дискусії.
61 – 80 %	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно

	відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
41 – 60 %	Відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
21 – 40 %	Ознайомився частково з матеріалом; допускає суттєві помилки.
До 20 %	Ознайомився частково з матеріалом; не володіє ключовими поняттями,
0 %	Студент не з'явився на заняття, не ознайомився з теоретичним матеріалом.

Оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 20 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності, що передбачені навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а максимальна кількість балів за тест відповідає 100% правильності виконання.

Критерії оцінювання домашнього індивідуального завдання

Бал	Критерії оцінювання
1 бал	Формулювання актуальності, проблеми, мети і завдань
2 бали	Оформлення роботи: наявність обкладинки, титульної сторінки, дотримання вимог до розміщення тексту на сторінках, ілюстрацій і таблиць
2 бали	Повнота розкриття теми роботи, логічність і послідовність викладення матеріалу, коректність використання понятійного апарату
1 бал	Обсяг та відповідність тематиці використаних при написанні роботи матеріалів першоджерел, дотримання етики академічної доброчесності
2 бали	Надання роботи до перевірки у встановлені терміни
2 бали	Якість доповіді студента (форма доповіді, зміст, висновки, вміння чітко викладати основні результати)
2 бали	Повнота та логічність відповідей на поставлені питання

Розподіл результатів тестування за кількістю правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Рівень засвоєння матеріалу
20	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
18-19	Дуже високий рівень, незначні неточності
17	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
16	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
14-15	Достатній рівень із незначними прогалинами
13	Задовільний рівень, окремі неточності у розумінні матеріалу
12	Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань
10-11	Низький рівень, більшість відповідей неправильні

9	Незадовільний рівень, часткове розуміння теми
8	Дуже низький рівень засвоєння
6-7	Матеріал засвоєно фрагментарно
5	Відсутність розуміння ключових понять
4	Дуже слабе розуміння матеріалу
3-2	Майже повна відсутність знань
1	Випадкові правильні відповіді
0	Відсутність знань, завдання не виконано

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання залікової модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою та відсоток від максимальної кількості балів	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно (90-100% від максимальної кількості балів)	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та

	висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	колективних завдань при самостійній роботі.
Добре (75-89% від максимальної кількості балів)	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно (60-74% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Не задовільно з можливістю повторного складання (35-59% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0-34% від максимальної кількості балів)	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Які заходи використовуються для реалізації екологічної політики?
2. Які виміри має екологічна політика?
3. Де вперше був сформульований принцип «Забруднення не визнають кордонів»?
4. Яка неурядова екологічна організація (НУО), яка була створена в 1971 р. в Канаді?
5. Які основні методи управління у сфері реалізації екологічної політики?
6. Яка найчисленніша приватна природоохоронна фундація, що була створена У 1962 році?
7. Які країни були головними договірними сторонами Конвенції Про захист Чорного моря від забруднення?
8. Чому присвячена Бухарестська конвенція?
9. Як часто переглядається План локалізації і ліквідації аварій та їх наслідків (ПЛЛА)?
10. Визначення екополітики
11. Яка конвенція присвячена «доступу до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля»?
12. Хто здійснює функції розпорядчо-виконавчих органів управління в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів?
13. Чого стосується Рамсарська конвенція?
14. Коли був прийнятий Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»?
15. Які розрізняють види екологічної безпеки залежно від причин її порушення?
16. Хто веде Державний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки військового призначення?
17. Як реєструється об'єкт господарської діяльності, який містить у своєму складі кілька джерел небезпеки, розташованих за однією адресою?
18. Що належить до надзвичайних ситуацій техногенного характеру (відповідно до класифікатору НС)?
19. Визначення поняття об'єкту підвищеної небезпеки
20. Визначення поняття «екологічна війна»
21. Що таке паспортизація потенційно небезпечного об'єкта?
22. Що належить до надзвичайних ситуацій природного характеру (відповідно до класифікатору НС)?
23. Визначення поняття «літосферна зброя»
24. Що таке зовнішня та внутрішня небезпеки?
25. Які види безпеки розрізняють за територіальним принципом?
26. Яка служба або орган займається Державним реєстром об'єктів підвищеної небезпеки?

27. Хто здійснює керівництво у сферах національної безпеки і оборони відповідно до Конституції України?

28. Як часто переглядається декларація суб'єктом господарювання?

29. Яка зброя належить до основних засобів ведення екологічних війн?

30. Що являється заключним етапом проведення паспортизації та реєстрації ОПН?

31. Для яких об'єктів розробляється Декларація безпеки?

32. Визначення поняття «аварія»

33. Визначення поняття «організація бухгалтерського обліку»

34. При яких умовах відбувається вилучення об'єкта підвищеної небезпеки з Державного реєстру об'єктів підвищеної небезпеки

35. Як називається шкода, що заподіяна населенню та довкіллю однієї держави внаслідок аварії, яка сталася на території іншої держави?

36. Розробка планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій (ПЛАС або ПЛЛА) рівня А, Б та В

37. Визначення поняття «екологічне страхування»

38. В якій частині міститься аналіз небезпек, можливих аварій та їхніх наслідків плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій?

39. В якій частині міститься порядок взаємодії та дій персоналу, спецпідрозділів і населення (при потребі) в умовах аварії плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій?

40. Хто безпосередньо займається організацією і координацією аварійно-рятувальних робіт з ліквідації НС?

41. Яка настає відповідальність за порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення?

42. Яка настає відповідальність за порушення правил екологічної безпеки за діяння, що спричинили тяжкі наслідки: загибель людей, екологічне забруднення значних територій тощо?

43. Ким затверджуються нормативи порогових мас небезпечних речовин або їх сумішей, що використовуються для цілей ідентифікації об'єкта підвищеної небезпеки, порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та їх обліку?

44. Як часто здійснюються органами державного нагляду планові заходи у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки 1 класу (згідно закону про об'єкти підвищеної небезпеки (редакція від 01.01.2024р.)?)

45. Як часто здійснюються органами державного нагляду планові заходи у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки 2 і 3 класів (згідно закону про об'єкти підвищеної небезпеки (редакція від 01.01.2024р.)?)

46. Як називається юридична особа або фізична особа-підприємець, яка експлуатує (планує експлуатувати) хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки (згідно Закону про об'єкти підвищеної небезпеки (редакція від 01.01.2024р.))?

47. Які основні способи локалізації хмар аварійно-хімічних небезпечних речовин (АХНР)?

48. Що робиться на першому етапі ліквідації наслідків розливу нафтопродуктів?

49. Яка хмара утворюється в результаті випаровування розлитої речовини з підстильної поверхні?

50. Хто виконує забезпечення реалізації Державної політики у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, цивільного захисту населення?

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль								ІНДЗ	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		залік	
			Модульний контроль № 1				Модульний контроль № 2			
6	6	6	26(6+20)	6	6	6	26 (6+20)	12		100

*T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Шмандій В.М., Клименко М.О., Голік Ю.С., Прищепа А.М., Бахарев В.С., Харламова О.В. Екологічна безпека. Підручник /В.М. Шмандій, М.О. Клименко, Ю.С. Голік, А.М. Прищепа, В.С. Бахарев О.В. Харламова. Херсон: Олді-плюс, 2024. 337 с.

2. Романчук М.Є., Нагаєва С.П. Забезпечення екологічної безпеки: Конспект лекцій. Одеса: 2014. 248 с

3. Збірник методичних вказівок до семінарських занять з дисципліни “Забезпечення екологічної безпеки”. Спеціальність «Екологічна безпека», Шифр 8.04010603, Рівень підготовки - магістр, Романчук М.Є., Нагаєва С.П. Одеса: ОДЕКУ, 2015. 100 с.

4. Методичні вказівки по організації самостійної роботи магістрантів І (5) курсу, денної форми навчання з дисципліни “Забезпечення екологічної безпеки”. Спеціальність 8.04010603 «Екологічна безпека». Рівень підготовки – магістр. Укладачі: доц. Романчук М.Є., доц. Нагаєва С.П. Одеса: ОДЕКУ, 2015. 23 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Шмандій В.М., Клименко М.О., Голік Ю.С., Прищепя А.М., Бахарєв В.С., Харламова О.В. Екологічна безпека. Підручник /В.М. Шмандій, М.О. Клименко, Ю.С. Голік, А.М. Прищепя, В.С. Бахарєв О.В. Харламова. Херсон: Олді-плюс, 2024. 337 с.

2. Пахомі С.К. Дотримання зобов’язань Україною у сфері забезпечення екологічної безпеки. Том 34 (73) № 6 2023. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. С.129-133 URL:https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/6_2023/21.pdf

3. Ковтун О. М. Законодавство щодо забезпечення екологічної безпеки в Україні: сучасний стан, проблеми, напрями реформування. Нове українське право, Вип. 3, 2025, С.119-125. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/793/727>

4. Перелік основних нормативно-правових актів у сфері забезпечення екологічної безпеки та поводження з відходами. URL: <https://deplv.gov.ua/normatyvna-baza/#top>

5. Перелік міжнародних нормативно-правових актів. URL: <https://deplv.gov.ua/perelik-mizhnarodnyh-normatyvno-prav/>

6. Постанова Верховної Ради України. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. (Документ 188/98-ВР, поточна редакція — Прийняття від 05.03.1998) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188/98-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Указ Президента України «Про внесення змін до Стратегії національної безпеки України». (Документ 16/2025, чинний, поточна редакція — Прийняття від 06.01.2025) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/2025#Text>

8. Турченко О.Г. Стратегія національної безпеки як основа для формування механізму реалізації національних інтересів. Академічні візії. Вип. 50/2025 Секція: (Право) Articles URL:<https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/download/2663/2514>

9. План заходів з реалізації у 2024-2027 роках [Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2024-%D1%80#Text>

10. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

11. Закон України Про національну безпеку України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). (Редакція від 24.01.2026, підстава - [4603-IX](#)) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

12. Органіграма Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail/311616a7-fdef-4076-84ff-5d66eed1ea9?lang=uk-ua&title=organigramaministerstva2023>

13. Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки (від 13 вересня 2022 р. № 1030) (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 690 від 07.07.2023](#)). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text>

14. Про об'єкти підвищеної небезпеки (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 15, ст.73). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text>

15. Сокол М.В. Богданова А.О. Забезпечення екологічної безпеки В Україні в умовах воєнного стану. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. Том 36 (75) № 1 2025. С.42-47

16. Співак М. В. Стратегії національної безпеки України: порівняльний аналіз. С.1049-1056. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6350/13386-1?inline=1>

17. Про національну безпеку України. Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.04.26)

18. Гнатишин Микола. Механізми реалізації державної безпекової політики у контексті стратегії національної безпеки України. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. Випуск 19, 2024. С.49-57. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/180/176>

19. Стратегія національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

20. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Додаткова

1. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від Указом Президента України [від 14 вересня 2020 року № 392/2020](#) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text>

2. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 1796 від 31.12.2025](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2024-%D1%80#Text>

3. Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015 (Одержаний ВР України)

4. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332>

5. Стан виконання у 2024 році плану заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.11.2025 № 1091-р. URL: <https://www.msp.gov.ua/legislation/regulatory-framework/regulatory-framework-88>

6. Червона книга України. Тваринний світ. Список міжнародних конвенцій. URL: <https://redbook.land.kiev.ua/575.php>

7. Боголюбов В.М. та ін. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова К: ВЦНУБІПУ, 2018. 446 с.

8. Наказ Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (від 26.12.2014 № 1406). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-15#Text>

9. Національний класифікатор України класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. (прийнято та надано чинності Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text>

10. Наказ Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті (від 29.11.2019 № 1000) (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 травня 2020 р. за № 440/34723). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0440-20#Text>

11. Наказ Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій (від 06.08.2018 № 658). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text>

12. Система законодавства ЄС у сфері охорони довкілля, її основні відмінності від екологічного законодавства України. URL: <https://internews.ua/storage/app/media/rang/Materials/2024/EU/EUEcology1.pdf>. 57 с.

13. Ілляшенко І. О. Потенційно небезпечні об'єкти як джерела екологічної небезпеки. Електронний журнал «Ефективна економіка». ТОВ «ДКС-центр». № 12, 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1645>

14. Яцик А.В. Екологічна безпека в Україні. Київ: Генеза, 2001. 216 с.

15. Державна політика у сфері екологічної безпеки: курс лекцій для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр». / Укладач Ю.Г. Батир, І.М. Лопатченко. Харків: НУЦЗУ, 2019. 60 с. URL:<http://fubn.nuczu.edu.ua/nnvc/images/topmenu/kafedry/kafedra-publichnoho-administruvannia-u-sferi-tsyvilnoho-zakhystu/Lekcii/lk15.pdf>

16. Шмандій В.М., Клименко М .О., Голік Ю.С., Прищеп А.М., Бахарєв В.С., Харламова О.В. Екологічна безпека. Підручник. Херсон: Олді-плюс, 2012. 339 с. URL: <https://studfile.net/preview/11552486/>

17. Жулавський А. Ю. Механізм забезпечення екологічної безпеки / А. Ю. Жулавський, В. П. Гордієнко. Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка. 2016. № 1. С. 7-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2016_1_3

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua>.

2. Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.

3. Репозитарій ОДЕКУ. URL: www.eprints.library.odeku.edu.ua.